

Javne konzultacije

Politika interneta i upravljanje internetom Uloga Europe u oblikovanju budućnost upravljanja internetom

1. Uvod

Internet postaje sve važniji medij u svakodnevnom životu i radu. Javne službe korištenjem interneta bitno poboljšavaju komunikaciju s građanima i nude svoje usluge na jednostavan način. Zahvaljujući internetu, informacijsko društvo svakim je danom bogatije za nove zabavne, poslovne i informativne sadržaje i usluge. Sigurne, stabilne i robusne mreže čine temelj razvoja internetskog gospodarstva. Otvoreni i slobodni internet omogućuje se zadržavanje svih prava i sloboda ljudi, čime se olakšava društveni i demokratski napredak.

Upravo zato se održivo upravljanje internetom koje uključuje sve interesne skupine nalazi u fokusu javnosti i neophodno je kako bi se očuvale spomenute koristi.

HAKOM poziva sve zainteresirane strane da se očituju na pitanja u ovom dokumentu kao i da dostave svoje komentare na dokument Europske komisije ([poveznica](#)) te doprinesu zajedničkom sagledavanju politike interneta i upravljanja internetom, odnosno ulozi Europe u oblikovanju budućnost upravljanja internetom. HAKOM želi u otvorenoj diskusiji sa svim zainteresiranim stranama razmotriti dokument donesen od strane Europske komisije kojom se predlaže temelj zajedničke europske vizije za upravljanje internetom i u konačnici kroz formiranje stava RH o ovom važnom pitanju dati doprinos radu Skupine na visokoj razini za upravljanje internetom (High Level Group on Internet Governance – HLG¹) te kroz suradnju s ostalim europskim zemljama, rješavanju pitanja upravljanja internetom na globalnoj razini.

2. Upravljanje internetom

Programom Svjetskog sastanka na vrhu o informacijskom društvu (World Summit on Information Society - WSIS²) održanog u Tunisu razradilo se pitanje upravljanja internetom, uključujući usvajanje definicije, navođenje pitanja u vezi s upravljanjem internetom i osnivanje Foruma za upravljanje internetom (Internet Governance Forum - IGF³). IGF koji okuplja mnoge aktere iz svih krajeva svijeta osnovan je s ciljem oblikovanja „evolucije i upotrebe interneta”.

Sudionici na globalnoj razini kao što su Međunarodni registar internetskih domena (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers - ICANN⁴), Međunarodna unija za telekomunikacije (International Telecommunications Union – ITU⁵), Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo

¹ Stručna skupina Komisije za osiguranje koordinacije na europskoj razini u daljnjem postupanju na temelju zaključaka Svjetskog sastanka na vrhu o informacijskom društvu (WSIS)

² <http://www.itu.int/wsis/tunis/>

³ <http://www.intgovforum.org/cms/>

⁴ <https://www.icann.org/>

⁵ <http://www.itu.int/en/Pages/default.aspx>

(World Intellectual Property Organization – WIPO⁶) zajedno s vladinim predstavnicima, civilnim društvom i stručnjacima internetske industrije prihvatili su IGF.

Na zaključcima WSIS-a proizašla je definicija upravljanja internetom: *Upravljanje internetom predstavlja razvoj i primjenu od strane vlada, privatnog sektora i civilnog društva, u njihovim specifičnim ulogama, zajedničkih načela, normi, pravila, postupaka pri donošenju odluka i programa koji oblikuju evoluciju i upotrebu interneta.*

Upravljanje internetom mora zadržati trenutnu funkcionalnost i stabilnost interneta i omogućiti usvajanje promjena koje vode ka povećanoj funkcionalnosti i većoj legitimnosti. Postoji opći dogovor prema kojem funkcionalnost i stabilnost interneta treba biti jedan od vodećih principa upravljanja internetom.

Upravljanje internetom je kompleksno multidisciplinarno područje koje obuhvaća niz aspekata, uključujući tehnologiju, socio-ekonomiju, razvoj, pravo i politiku. Klasifikacija upravljanja internetom može se podijeliti na pet dijelova:

1. Infrastrukturni i standardizacijski dio
2. Pravni dio
3. Ekonomski dio
4. Razvojni dio
5. Društveno-kulturni dio

Već više od dvije godine Komisija zastupa pristup sažet u akronimu **COMPACT**⁷ (skraćenica od eng. Civic responsibilities, One resource, Multistakeholder, Promote democracy, Architecture, Confidence, Transparent)

Na tragu internetskog nadzora i kibernetičkog kriminala i posljedičnog smanjenja povjerenja građana u internet, Europska komisija objavila je preporuke ključnih reformi u korištenju interneta. Preporuke traže veću transparentnost te odgovorno upravljanje internetom, a kako ne bi došlo do usporavanja inovacije i rasta europskih internetskih poduzeća te eventualnu fragmentaciju interneta.

Potpredsjednica Europske Komisije Neelie Kroes izjavila je kako će u sljedeće dvije godine doći do ozbiljnih promjena na globalnoj mapi upravljanja internetom. Naglasila je kako Europa mora doprinijeti vjerodostojnosti upravljanja internetom i ojačati svoju ulogu u definiranju internetske budućnosti. Obveza Komisije je da internet i dalje služi temeljnim slobodama i ljudskim pravima.

Europska komisija predlaže konkretne akcije kao što su:

- Uspostavljanje jasne platforme za globalizaciju ICANN i IANA⁸ funkcija
- Jačanje IGF-a
- Kreiranje *online* platforme za kreiranje transparentnih politika koje se tiču interneta
- Pregled mogućih konflikata između nacionalnih zakona i predlaganje mogućih pravnih lijekova za njihovo rješavanje
- Poboljšanje transparentnosti i odgovornosti te uključivanje više zainteresiranih strana u proces

⁶ <http://www.wipo.int/portal/en/index.html>

⁷ Predstavljeno prilikom sastanka OECD-a na visokoj razini o internetskom gospodarstvu, http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/kroes/en/blog/i-propose-a-compact-for-the-internet

⁸ <https://www.iana.org/>

- Stvaranje globalnih načela za donošenje odluka (na primjer koordinacija internetskih domena i IP adresa) kako bi se poboljšala sigurnost, stabilnost i sloboda interneta

Europska komisija potiče model sudjelovanja interesnih skupina za upravljanje internetom te iste poziva na dodatno uključivanje, odgovornost i transparentnost sudionika i procesa sve s ciljem kako bi se osiguralo poštovanje ljudskih prava, temeljnih sloboda i demokratskih vrijednosti. Europska unija i svijet u cjelini trebaju zauzeti svjestan stav o budućem obliku i razvoju upravljanja internetom. Komisija vjeruje da institucije EU-a i države članice trebaju zajedničku viziju za budući model upravljanja internetom.

Internet bi trebao ostati jedinstvena, otvorena, slobodna, nefragmentirana mreža nad mrežama, podložna istom zakonodavstvu i normama koji se primjenjuju u drugim područjima svakodnevnog života. Istovremeno, inovacijska moć interneta mora se održati uz puno sudjelovanje europskoga internetskoga gospodarstva, nadograđujući se na ojačano jedinstveno svjetsko digitalno tržište. To zahtijeva pažljivo, ali čvrsto upravljanje internetom.

3. Pitanja

Poznato je da je početni uspjeh interneta bio u velikoj mjeri posljedica njegove neregulirane prirode. Međutim, tijekom proteklih desetljeća "hands-off" pristup upravljanja internetom je postupno zamijenjen različitim modelima upravljanja, vođen od strane nacionalnih i međunarodnih institucija s različitim odgovornostima upravljanja internetom, koje se ponekad preklapaju. Na brojnim sastancima definirana su i objavljena načela upravljanja internetom, primjerice „World Summit 2003-2005 o informacijskom društvu“, OECD principi o "Kreiranje politike interneta" 2008.⁹ te priopćenja G8 iz „Deauville“ 2011.¹⁰

Postoji očit rizik da bi fragmentirani, *ad-hoc* i ponekad reaktivni pristup politici i upravljanju interneta stvorio barijere buduće ekonomske konkurentnosti.

1. Smatrate li da postoji potreba za jedinstvenim globalnim pristupom upravljanja internetom utemeljenim na načelima COMPACT?

Od sastanka WSIS u Tunisu 2005. rasprava je krenula naprijed. IGF je primjer uspješne provedbe *agende* iz Tunisa. Intenzivna međunarodna rasprava je u tijeku na različitim nivoima upravljanja: CSTD Radna grupa UN-a o „Unaprijeđenoj kooperaciji“¹¹, ISOC konzultacije o „Internet društvu“¹², Radna skupina ITU vijeća vezanih uz „Internet problemi javne politike“; ITU o Akcijskom planu WSIS (priprema za WSIS +10 sastanak na vrhu); ICANN strategija.

2. Ide li se pravim smjerom prema sustavu upravljanja zasnovanom na ravnopravnom pristupu?

⁹ <http://www.oecd.org/internet/innovation/48289796.pdf>

¹⁰ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/speeches-statements/pdf/deauville-g8-declaration_en.pdf

¹¹ http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/2013_WGEC_Questionnaire.pdf i

http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/WGEC_5_2013_Presentation_Chair.pdf

¹² <http://www.internet-society.org/news/internet-society-launches-questionnaire-multistakeholderparticipation-internet-governance>

ICANN je važan stup upravljanja internet ekosustava koji treba imati globalnu odgovornost. Nedavno smo vidjeli pomak prema povećanoj internacionalizaciji.

3. Koliko je proces internacionalizacije ICANN-a otišao dovoljno daleko?
4. Kako se može realizirati promjena unilateralne odgovornosti na multilateralnu odgovornost?

Internet bi trebao ostati jedinstvena, otvorena, slobodna mreža nad mrežama, u kojoj svaki čvor može komunicirati sa svakim drugim. No, postoje tehnički i ekonomski razlozi za usmjeravanje lokalnog ili regionalnog internet prometa bliže „doma“. Postoje pozivi za povlačenjem unutar nacionalnih internet granica ili za diversifikacijom fizičke infrastrukture.

5. Smatrate li da takvi pozivi predstavljaju rizik za princip „Jedinstvenog interneta“?
6. Do koje mjere su se dosadašnje rasprave o upravljanju internetom dovoljno fokusirale na to tko kontrolira ključne fizičke i logičke resurse (npr. gdje se usmjerava većina prometa, tko kontrolira glavne čvorove za razmjenu internet prometa, kako ključni standardizacijski napori utječu na omjer snaga između dionika)?
7. Kako se može ograničiti rizik postojanja odvojenih mrežnih infrastruktura izoliranih jednih od drugih koji „sabotiraju“ jedinstveni internet?

Više-interesne organizacije koje igraju važnu ulogu za funkcioniranje interneta trebaju pokazati da su odgovorni prema dionicima, uključujući i državne vlade. Od posebne važnosti uz upravljanje sa dodjelom imena i adresa je rad na protokolima i standardima kao i legitimnost i transparentnost relevantnih procesa.

8. Smatrate li da postojeći model upravljanje internetom više interesnih skupina ima dovoljno legitimnosti, vezanih uz procese i dionike, obzirom na značajni utjecaj interneta na naše društvo?
9. Kako se model može unaprijediti?

Potrebno je napraviti dubinsku analizu međunarodnih zakona kao i definiranje nadležnosti i prava interneta za budućnost.

10. Po vašem mišljenju, da li je postojeći međunarodni zakonski okvir dovoljno dobro prilagođen internetu?
11. Što smatrate najvažnijim područjem za unaprjeđenje?

4. Poveznice

Dokument Europske komisije „Komunikacija Europske komisije o politici prema internetu i upravljanju internetom“ (dostupno na hrvatskom jeziku) možete preuzeti ovdje:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2014:0072:FIN:HR:PDF>